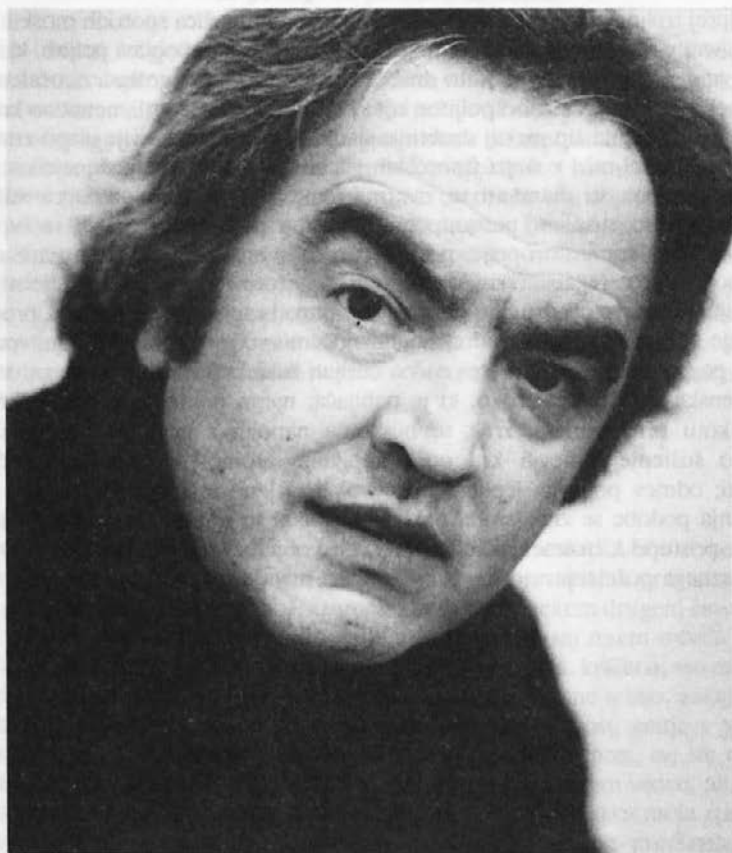

INTERVJU

Andrej Medved

Avtor fotografije: Tihomir Pinter

Pesniški jezik mora biti ekskluziven

Pesniški jezik mora biti ekskluziven

Andrej Medved (1947) je pesnik, prevajalec, galerist, likovni esejist in filozof. Poleg poezije objavlja filozofsko, umetnostno in literarno esejistiko. Naj omenimo samo monografiji *Emerik Bernard* (1988) ter *Poetike osemdesetih let v slikarstvu in kiparstvu* (1991). Prevaja Slovincem skorajda neznane avtorje (Arp, Artaud, Bataille, Heym, Pasolini), je umetniški vodja piranskih Obalnih galerij, predvsem pa je avtor senzualno simbolne lirike. Svoji prvi muzi se posveča dlje od četrto stoletja. Sadovi njegove neomejne privrženosti so tu, imenujejo se *Po poti vrnitve po poti bega* (1969), *Sled* (1971), *Ogenj ogenj pada* (1974), *Vbič* (1978), *Glava* (1987), *Telo losa* (1991). Pred skorajšnjim izidom so *Videnja*.

Pričujoči pogovor bi moral nastati spomladi 1993, nastal je nekaj mesecev kasneje v prijetnih prostorih galerije Meduza v Kopru. Andrej si je galerijo preuredil v nekakšno pisarno, kjer prijateljem umetnikom razlaga svoje poglede na sodobno likovno umetnost, uresničuje ambiciozno zastavljen razstaveni program, se odloča za avtorje, ki jih želi predstaviti slovenski javnosti, sploh pa se loteva še marsičesa. Njegova delovna miza je založena s knjigami različnih strok, s stene zreta vanj fotografski portret Antonina Artauda in embrio Zdenka Huzjana. Os, okoli katere se je zavrtel najin pogovor, je bila izključno poezija: njeno mesto, pomen, smisel, posebnosti.

Literatura: *Francoski semiotik Roland Barthes je za Batailla zapisal, da je njegova proza preplet poezije, misli, filozofije, erotizma in drugih različnih diskurzov. Podobno bi se za tvojo poezijo dalo zapisati, da nastaja na križišču mišljenja in pesniškega jezika. Se da vleči vzporednice med Bataillevo in tvojo ustvarjalnostjo?*

Medved: Ne, mislim, da ne. Poznam tako delo Batailla kot Barthesa in mislim, da gre pri moji poeziji za čisto iracionalne postopke, ki jih niti sam ne znam dešifrirati niti se ne trudim, da bi jih analiziral, ampak prihajajo na dan spontano, v določenih obdobjih. Ne pišem vedno, vsakodnevno, pač pa z večmesečnimi razmiki. Takrat sem v nekem posebnem stanju, kjer se prepustim iracionalnosti, kjer se zapisuje pesem sama. Poleg pesniških tekstov pišem tudi filozofske tekste, še posebej v zadnjem obdobju se vračam k filozofiji, po petindvajsetih letih, in ne vidim prave primerjave s poezijo. Moja poezija je nekje na meji simbolizma, simbolnega, nadrealnega. Te samorefleksije nisem "sposoben" ali pa je ne potrebujem, zato strogo ločim pisanje o likovni dejavnosti, filozofijo in poezijo. Po drugi strani pa mislim, da v poeziji prihaja na dan vse tisto, kar ni racionalizirano v filozofiji ali v mojih kritikah. Poezija je poseben prostor iracionalnosti, ne samo moje, ampak tudi iracionalnosti ljudi, s katerimi živim. To iracionalno vdira v poezijo, tako da obstaja stroga ločnica med filozofijo in poezijo. Razlika je pri Bataillu, pri katerem je poezija ločena od njegovih romanov in teoretskih tekstov, čeprav lahko govorimo o njihovi poetičnosti, posebej v knjigi *Erotizem* ali pa v eseju o predzgodovinskih slikarijah v Altamiri. Pri njem je poezija stranski produkt njegove osnovne dejavnosti, vanjo vdira določena filozofija. Njegova poezija je diskurzivna, razumljiva, tekoče berljiva, medtem ko je moja poezija polna šifer, skrivnosti, imaginativnih sklopov, ki jih ne moremo locirati v prepoznavne

svetove, ampak povezujejo vse svetove, ki jih poznam, v kozmični prostor, v ozvezdje, bi rekel Mallarmé, kjer zaživi vsak verz, vsaka metafora po svoje.

Literatura: *V trenutku, ko se zaveš navdiha, si še pesnik ali si že filozof?*

Medved: Ne, pravzaprav ločim obdobja, ko pišem drugovrstne tekste, in obdobja, ko se prepustim pisanju poezije. Recimo v letošnjem poletju mi je tako rekoč v enem mesecu nastala nova pesniška zbirka *Videnja* na zelo preprost način, da sem vsakodnevno napisal po tri do štiri pesmi in je tako nastala poezija, ki nima nobene povezave z drugimi teksti. Tu želim poudariti, da filozofija ne igra kakšnega posebnega vpliva niti pomena in da je ta svet sam zase hermetičen. Težko bi kdorkoli prebral v njem neko filozofsko sporočilo. Moja poezija v celoti predpostavlja kozmogonijo, posebej v zadnji objavljeni zbirki *Telo losa*. Vse predhodne zbirke so bile samo posamezni segmenti sveta, ki sem ga doživljal. *Telo losa* predstavlja nekakšen kompendij vseh lirskih spoznanj, medtem ko je nova zbirka *Videnja* zopet vračanje v določene segmente, zanima me domišljijskost kot taka, želim opisati svetove, ki jih doživljam na način domišljijske projekcije, nekih metafor, ki živijo same zase, od pesmi do pesmi ali v celotni pesniški zbirki. Posamezne pesmi lahko beremo v kontekstu drugih pesmi, lahko pa stoji vsaka pesem posamič, lahko jo beremo tudi retrogradno, od zadnjih pesmi k starejšim, tako da je postopek pisanja in branja poljuden.

Literatura: *Ob prebiranju tvoje poezije se mi zdi, da je tako po formalnih kot vsebinskih potezah v neposrednem sorodstvu s francosko pesniško izkušnjo poznega 19. in zgodnjega 20. stoletja. Katerim avtorjem, delom in življenjskim usodam pripisuješ odločilen pomen za svoje oblikovanje kot pesnika? Ali obstaja med njimi skupni imenovalec, rdeča nit, ki jih povezuje in si jo spoznal kot ključno za lastno formiranje, za vzpostavitev osebnega mitosa in kozmosa?*

Medved: Obstaja vrsta avtorjev, ki sem se jim posvečal tudi prevajalsko. Od Rimbauda, Baudelaira, Mallarméja, Nervalda do poezije mejnih pesnikov, kot jih imenujem, v 20. stoletju. V tem stoletju me ne zanimajo velike pesniške osebnosti, ampak avtorji, ki so po svojem pisanju ali ustvarjanju veljali predvsem za nepesnike. Tu mislim na Artauda, Pasolinija, Batailla, Heyma, Becketta. S prevajanjem teh avtorjev obujam v slovenskem literarnem prostoru pisave, ki so po svoje ključne za slovensko pesniško izražanje. V slovenščini takšnih avtorskih osebnosti ne poznamo. So poseben *novum* v slovenskem prostoru, vendar bi težko potegnil vzporednice med njihovo in svojo poezijo. Vsi ti avtorji so si med sabo zelo različni, v nekem smislu kontroverzni. Če jih postavimo drugega ob drugega, ima vsak svojo poetiko. Te minorne pesnike prevajam z veseljem prav zato, ker izražajo v našem jeziku tisto, česar sam v svoji poeziji ne morem izraziti. Težko bi govorili o vplivu. Gre za duhovni svet, ki je vezan na "preklete", mejne pesnike, ki pa ne vplivajo neposredno na mojo poezijo. Mislim, da je to poezijo zelo težko primerjati s katerim od teh avtorjev, tudi od slovenskih avtorjev ne, čeprav mi je recimo zelo blizu Grafenauer iz šestdesetih let, predvsem njegova *Stiska jezika* in pozneje *Štukature*, in Zajc, seveda. Vendar je svet v moji poeziji bistveno različen. Seveda mi je zelo blizu Mallarméjevo pojmovanje

poezije kot Knjige, čeprav sam nimam tako velikega projekta napisati več tisoč verzov. Vendar se vsaka moja pesem, vsaka moja pesniška zbirka nadaljuje, nadgrajuje druga drugo, tako da je v *Telesu losa* dosegla svoj vrhunec. Nastala je nekakšna osebna in kozmična poetika v najsplošnejšem smislu. Sedaj grem nazaj in v posameznih segmentih nadaljujem svoj projekt pisanja poezije kot odprte knjige. Prepričan sem, da je duhovno ozračje simbolizma in pozne romantike bistveno vplivalo na mojo poezijo, vendar ne v dobesednem pomenu. Kljub temu pa lahko govorimo o skupnem duhovnem ozračju, v katerem nastaja moja poezija, ne pa o "prevajanju", vzporednicah. Nihče, ki bo bral mojo poezijo, ne bo mogel najti v teh pesmih niti Mallarméja niti Rimbauda niti Nerval. Mislim, da je za pisanje treba imeti in poznati več jezikov. Tudi v likovni kritiki se trudim, da je vsak esej, vsaka kritika drugačna, da uporabljam drugačne jezikovne norme in druga duhovna ozadja. Ravno tako je s poezijo. Prevajam poezijo, ki je v slovenščini skorajda neznana, vendar dobesednih vzporednic z mojim ustvarjanjem ni.

Literatura: *To poezijo bi se dalo a prima vista označiti kot spoj senzualnosti in osebnega mysticizma. V čem misliš, da je globlji motiv, gonilo teh sublimiranih erotičnih podob, ki so šifrirane v tvojih pesmih?*

Medved: Mislim, da je erotika primarna. Ne gre za za nasilno vpeljevanje čutnosti, senzualnosti v poezijo, vendar je vsaka pesem hkrati zelo imaginarna, iracionalna na domišljijemskem nivoju, medtem ko je čutnost, ki jo opašaš v poeziji, seveda vselej prisotna. Pri pisanju poezije se ne odločam samo za en segment, samo za telesnost, za čutnost, ampak želim zaobjeti vse plasti, tako čutne, telesne, materialne kot duhovne, transcendentalne. Gre za spoj erotike v smislu transcendence in telesne čutnosti. Težko bi o tej poeziji rekli, da prinaša v slovenski jezik samo erotične izkušnje. Erotičnost je namreč tista lastnost, ki je prisotna v vsaki dobri literaturi. Če ni erotične energije, ki je vezana tudi na čutne izkušnje, ni dobre poezije. Ne verjamem v poezijo, ki je diskurzivna, ki opisuje nekakšne prostore realnosti, kot jo vsakodnevno doživljamo. Osebnost me takšna poezija ne zanima. Diskurzivni jezik, v katerega vdira resničnost, ki smo jo vsakodnevno sposobni dojeti in gledati, taka poezija me ne pritegne. Poetični prostor je zame ekskluziven prostor, kjer se srečujeta tako materialni svet na imaginarnem nivoju kot iracionalni svet šifer, ki jih je moja poezija polna in se jim ne odrekam. Ni me zanimala poetska izkušnja, ki opisuje realne dogodke, ki so se v resnici zgodili. Izkušnja, da bi razvezal neki realni, konkretni dogodek, me pravzaprav ne zanima. Zdi se mi, da takšna poezija nima mesta v pesniškem prostoru. Pesniški jezik mora biti ekskluziven, očiščen realnosti, pa vendarle senzualen, estetski, čuten.

Literatura: *Meniš, da je erotično doživetje poezije primaren doživljaj, kriterij, po katerem smemo soditi, kaj je dobra pesem?*

Medved: Ne mislim na erotizem v smislu Batailla, ampak v smislu poezije, ki se dotika vseh mejnih čustvovanj, skrajnih doživljanj nekega pesniškega subjekta. Pesniški subjekt govori, ampak ne govori iz neke vsakdanje izkušnje, pač pa iz podzavesti, iz

nezavednega sveta. V tem nezavednem svetu se prepleta imaginarnost z erotiko, s čutnostjo. Vendar ne gre za spolnost, čeprav je veliko verzov, ki bi jih lahko navezala na določene erotične, konkretne skušnje. Pravzaprav so te skušnje posplošene in v tej splošnosti dojemljive tudi bralcu kot metafore, ki jih mora na različnih nivojih šele spoznati, razkriti, odpreti, dešifrirati. Zato je toliko interpretacij. Pravzaprav je toliko interpretacij, kolikor je interpretov. Vsi moji razlagalci so doslej svoj pristop k liriki obravnavali zelo različno. Bodisi na formalnem nivoju, kjer se pojavlja zvočnost poezije, ali na estetskem nivoju, ko gre za čistost metafore ali za notranji ritem, kjer bi lahko skoraj govorili o verzifikaciji in rimah. Notranji ritem je stalno prisoten. Trudim se, da je vsaka pesem ritmizirana. Na tem nivoju lahko nekateri interpreti najdejo snov za svojo razlago. Vse razlage zgrešijo bistvo, kajti celote nikoli ne zajamejo, nikoli ne zadenejo. Tako je recimo Osti opazil vračanje k izvirnemu liku in zvoku, k liku kot likovnosti, kajti moja poezija uprizarja določene likovne svetove, tu je bližina z mojim siceršnjim obravnavanjem likovne umetnosti, čeprav ne vidim neposredne zveze, ker sem prej pisal poezijo, preden sem se začel ukvarjati z likovno umetnostjo, in je ta likovnost, to množstvo podob v poeziji pravzaprav primarno. Likovnost je le eden od segmentov, tako kot je erotičnost, kot sta arhetipskost in metaforika. Želim si, da bi obstajal interpret, ki bi povezal vse te svetove v en sam svet in bi dešifriral kozmogonijo moje poezije v eni sami interpretaciji. Da bi vse te različne nivoje, zunanje, estetske ali metaforične, likovne, poetske, ritmizirane, čisto lingvistične pristope združil v eno interpretacijo, eno obliko, ki bi razkrila tudi meni samemu tisto "filozofijo", ki je prisotna v tej poeziji.

Literatura: *Zdi se mi, da izrazno moč in sugestivnost svoje poezije gradiš predvsem na skrbno izbranih simbolih. Se da reči, da je simbol sad domišljije ali je bolj sad poklicne dediščine?*

Medved: Ne, to ni povezano z izobrazbo. Moje poznavanje poezije, slovenske in svetovne, ne pomeni nič za poznavanje, razumevanje, razlaganje moje poezije. Prepričan sem, da so to svetovi, ki jih v običajnih pisavah, v diskurzivnem slogu ne morem udejaniti, ustrezno osvetliti, zato je ta poezija posledica notranjih, čustvenih in miselnih spoznanj, vendar prihaja na dan v nerazumljivem jeziku, vsaj za običajnega bralca je ta svet poezije nerazumljiv. Simbolizem, ki nastaja v tej poeziji in je seveda bližji francoski poeziji, ker so Francozi imeli simbolizem, nadrealizem, Slovenci pa pravega nadrealizma v poeziji nimamo, zato mislim, da bi francoski bralec lažje prodril v ta svet, ker ima določeno skušnjo, določeno tradicijo s simboliko nadrealistične poezije. Težko bi jo umestil v surrealistične tokove. Težko bi primerjal kateregakoli od avtorjev, ki jih poznate, s svojim svetom, s svojo poezijo. Gotovo so simboli, ki jih ne iščem zavestno, racionalno, ampak vdirajo v imaginacijo, ki se ji prepustim v določenih obdobjih, spontano. Simbolizem v mojih pesmih ni pred pisanjem poezije, ampak s to mojo imaginativno močjo šele prihaja na dan, lahko pa ga približam bralcem in razlagalcem z nepesniškim jezikom, z diskurzivnim govorom.

Literatura: *Nastajajo simboli asociativno?*

Medved: Ko pesem nastane, je res asociativna. Zveze med besedami, določene sintagme nastanejo spontano in poezije nikoli ne popravljam, vendar pustim, da mine določen čas, da poezija stoji v nekem praznem prostoru, in jo potem po nekaj mesecih ponovno preberem. Vsaj doslej se je to dogajalo brez popravkov. Nekako vidim, da je v izvorni obliki, kot se je izlila na papir, sama sebi zadostna, da pravzaprav ne potrebuje korekcij. Moji rokopisi so brez popravkov, so čistopisi, ki jih pozneje uredim v določene sklope. Sklopi nastajajo v zaporedju, ki je logičen v paradigmatičnem smislu, ne v razumskem, racionalnem pristopu, zato tudi vrstni red ostaja isti. Vrstni red je časoven, pomemben je čas, ko pesem nastaja, zato ne zamenjujem zaporedja verzov pozneje, ampak se vsaka knjiga izliva v nekem čisto določenem časovnem zaporedju in jo takšno tudi pustim za končno objavo. Pri tem mi veliko pomagajo drugi pesniki, to je res. V poeziji, ki jo hkrati berem, odkrivam posamezne besede. Moj pesniški postopek je takšen, da z branjem poezije, da mi pesniki, ki pišejo to poezijo, odkrivajo moč ali prostor ali pa navdih v posameznih besedah. Ne v sintagmah ne v sklopih, ampak v eni sami sami besedi. Kdo bi rekel, da lahko potem jemljem besede kar iz slovarja. Ne, ker v slovarju so besede mrtve, so enciklopedično mrtve in zato mi pesniki, ki jih prebiram, obudijo posamezno besedo in ji dajo neko drugo, relevantno vrednost, pomen, ki me iritira, spodbudi, da povežem te posamezne besede v nove sklope besed, v nove sintagme, ki zažarijo v drugem pomenskem odnosu kot moja poezija. Ne učim se pri drugih pesnikih, ampak mi ti odpirajo moč posameznih izrazov, pomenov posameznih besed, ki so v slovarju zakrite in ne žarčijo svoje – če hočete – erotične moči. Ne bi mogel pisati poezije, če bi me zaprli v neki prazen prostor in mi ne bi pustili, da bi bral pesmi drugih pesnikov. Z branjem poezije odkrivam prvinsko moč posameznih besed, ki jim potem nadgradim pomen in jih postavim v popolnoma nove odnose. In te sintagme so samo moje in bi jih težko primerjali s kakšno drugo pesniško maniro ali poetiko. Ta ni odvisna od mojega racionalnega branja. Ko berem poezijo, vendarle skušam razložiti druge pesnike, medtem ko pa svoje poezije ne morem in nočem razložiti. To puščam interpretom.

Literatura: *V svoji pesniški govorici si prizadevaš dinamiko stavka nadomestiti z besedo podobo, ki je samozadostna. Osrednje pomenske enote sestavljajo samostalniki, glagolniki in rodilniški sklopi. To so entitete, s katerimi sugeriraš neko avtonomno gibanje besed. Glagole, nasprotno, redko uporabljaš, izjema je nedoločnik biti. V zgodnejši poeziji je bil zelo odlikovan. Gre za cel grozd samostalnikov in pridevnikov, ki sta statični besedni vrsti. Od kod in čemu ravno tak pristop?*

Medved: Glagoli nekaj pripovedujejo. V pesniški in literarni govorici so izrabljeni. Vsaj jaz jih tako občutim, razen glagola biti, ki je univerzalen. Zanimivo je, da sem v zbirki *Vbič* že s samim naslovom določil osnovni glagol, ki spremlja celotno zbirko. Recimo v-bit je tudi v-bič. Taras Kermauner je dobro opazil, da gre za naslov, ki ni konkretno vezan na bič, čeprav želim vbičati besedo, jo vbičati v telo pesniške govorice, ampak da gre za v-bit, biti je stalno v-biti, biti stalno prisoten v najsplošnejšem in najbolj osnovnem stanju, ki odkriva vse možne svetove. Ta v-bit je prisotna tudi v

mojih poznejših zbirkah, vendar je prisotna v pesniški govoric, tako da ni več nazorna, deklarativna, ampak skrita v posameznih pesniških ali besednih sklopih. Glagola se res izogibam, ker me moti vsaka pripovednost. Mislim, da gre za nekaj ključnih besed, ki jih uporabljam in so bile v prejšnjih zbirkah, še posebej v *Glavi*, v neposredni zvezi z redukcijo besed: glagolov, samostalnikov, ki sem jo v tej zbirki uporabil, medtem ko se je v zadnji zbirki *Telo losa* svet samostalniških tvorb razširil. Prostor poezije se vnovič širi, verz postaja daljši, vrača se bogastvo metafor in izrazov. Res pa je, da samih glagolov ni več; tako kot glagoli tudi subjekt izginja iz te poezije. Tradicionalnega subjekta, ki je vezan na evropsko subjektiviteto zadnjih dvesto let, ni več. V tem smislu sem blizu Mallarméjevemu pojmovanju, ki se je v svoji knjigi, ki je ni nikdar napisal, izognil prvoosebni obliki. Tu in tam se sicer še pojavlja oseba, v tem mojem pesniškem ozvezdju, v tem mojem kozmosu, vendar nima odločilne vloge. Ni subjekt tisti, ki piše to poezijo, ni subjekt tisti, ki stoji za njo in se pravzaprav vsiljuje vanjo, ampak je ta subjekt odsoten, mrtev. Mallarmé pravi, da ni mrtev Bog, ampak je mrtev človek. Ves ta subjektivizem, ki ga doživljamo v zadnjih dveh stoletjih, je tu reduciran na minimum. Odločil sem se sicer, da posamezne postave ali subjekte vnesem v poezijo, vendar je bila to zavestna odločitev. Sam sem si želel izogniti se pretiranemu nesubjektne pesniškemu izražanju in sem pač tu in tam vnesel subjekt, ki je nem, on sam ne govori, ne govorim v njegovem imenu, ampak je to samo postava, senca v tej poeziji. Ta svet je poln senc. Ta svet je svet mrtvega subjekta. V tem smislu bi težko govorili o romantiki, kjer je bil subjekt v ospredju in je bil kozmični subjekt, ampak bi raje govorili o izginjanju subjekta. Morda je tu zveza s postmodernizmom. Postmodernizem je blizu moji pisavi, moja pisava je polna ekskurzov, citatov, stranpoti, svetov, ki so fragmentarni in se šele kot fragmenti v celotni pesniški zbirki zlijejo v celoto. To so fragmenti, ki so sicer svetovi zase, ampak se v celotni poeziji zlijejo v neko konstrukcijo, ki je smiselna in je trdno urejena. Zanimivo je mnenje Borisa Paternuja v pismu, ki mi ga je napisal, da po Prešernu še ni bilo tako stroge pesniške strukture, da v naši poeziji ne poznamo tako stroge kompozicije. Čeprav je vsaka pesem, vsaka metafora fragment, se na koncu zlije v neko neosebno, nesubjektno magmo, ki se izliva iz moje podzavesti v pesniško celoto, ki deluje kot pesniška celota šele takrat, ko knjigo preberemo do konca. Čeprav je vsaka pesem vedno bolj, nasprotno kot v *Vbiču* ali *Glavi*, tudi sama zase neka celota. Vsako pesem lahko preberemo kot enoto, kot samostojen fragment, ki ima svoje sporočilo, pa vendarle se vse pesmi sklenejo z eno od samostalniških besed, s samostalnikom, ki se veže na naslednjo pesem. Ključne besede povezujejo posamezne pesmi v celoto.

Literatura: V Telesu losa je beseda los, ki jo obsesivno ponavljaš in vstopi tudi v naslednjo pesniško zbirko Videnja. Sploh pa rad uporabljaš podobe iz živalskega sveta, na delu je cel bestiarij. Kaj ti pomeni los?

Medved: Denis Poniž kot eden od interpretov te poezije je šel daleč nazaj, v pomen grške besede telos kot ključa za razumevanje te poezije in to se mi zdi

zanimivo. Naslov je nastal kot zvočna podoba. Zanimajo me arhaične oblike iz živalskega sveta. Los je gotovo ena od teh oblik, ki je nasproti zelo estetski, popolni upodobitvi konja živalska prispodoba, ki govori o rudimentarnosti, pravzaprav spominja na živali, ki so bile naslikane v predzgodovinskih jamah. Tu ima Osti prav, ko svojo interpretacijo navezuje na arhaične oblike, ne samo živali, ki se pojavljajo v poeziji, ampak tudi besed, ki v nji nastopajo. Los se v novi pesniški zbirki ne pojavlja, morda ga omenim enkrat ali dvakrat, pa še to fragmentarno, in je enakovreden drugim živalskim podobam. Zakaj sem izbral živalske like? Ker so živali neobremenjene s človeško zgodovino. Svet, ki se pojavlja v tej poeziji, je svet severnih ledeniških pokrajin ali saharskih afriških predelov. Oba sta povezana v celoto s tem, da preskakujem te svetove in jih povežem med seboj. Uprizarjam prostor, kjer so možni vsi svetovi, vse živali, vse lastnosti. Neobremenjenost s civilizacijsko normo, saj je živalski svet zaprt sam vase, vklenjen v lastno strukturo prebivanja in delovanja, mi je najbližji. Ko iščem nediskurzivni jezik, ki ni vezan na resničnost, je edina resničnost, ki mi ostane, svet živali, svet določenih območij, kjer prebivajo realno ali imaginarno. Iz tega razloga je podoba živali najbolj neobremenjena podoba v smislu človekove zgodovine, zgodovinskosti, in mi je zato najbližja, prek nje lahko izražam tiste svoje imaginarne sklope. V naslednji zbirki, ki sem jo nedavno začel pisati, bo vsaka pesem vezana na določeno živalsko podobo. Očitno se še ne odpovedujem temu svetu, ker če bi zbrisal tudi empirični svet, bi ostal samo svet nekih splošnih, skoraj filozofskih terminov, tega pa se v svoji poeziji izogibam in realnost, ki jo prinaša živalski svet, je edina realnost, prek katere izražam svojo metaforiko, svoje simbole. Svet krajine, kjer živijo različne živalske podobe, je edini svet, ki me zares zanima in s pomočjo katerega lahko resnično izrazim svojo poetiko.

Literatura: *Ali ima druga oseba, h kateri se nemalokrat zatečeš, zvezo z mankom, brisanjem subjektivitete?*

Medved: No, to se zgodi zelo redko, zelo redko pristanem, da v svojo poezijo uvedem drugo osebo. To je bolj v zvezi z neko določeno čustvenostjo. V moji poeziji je čustvenost, ki se veže na drugo osebo in je ponavadi ne imenujem, saj ne obstaja kot subjekt, obstaja pa določeno čustvovanje do nje. Čustvovanju se ne odrekam povsem, ampak je enakovredno s čutnim in kozmičnim svetom. Neimenovana druga oseba zaživi z neko pesnikovo čustvenostjo, ta druga oseba je ponavadi ženska. Ženski lik ni toliko čutno kot čustveno prisoten. Ta čustvenost pa vendar ni primarna, zelo redko jo uporabljam.

Literatura: *Pisanje poezije oziroma sam pesniški akt zahteva visoko stopnjo energije in koncentracije. Potrebuješ poseben pripravljalni ritual, da to dosežeš, ali se vanj pripelješ spontano?*

Medved: Gre za to, da pustim, da poezija traja najprej v meni. Nisem sposoben vsak dan vstajati ob sedmih in pisati poezijo. Pisanje poezije je čakanje na neko sublimacijo jezika, ki se pojavi v določenih trenutkih. Tu ni nobenih zakonitosti, nobene realnosti ni, ki bi me spodbudila k pisanju poezije. Ta poezija se pripravlja in

v določenem trenutku, ne glede na okoliščine, se izrazi v izjavni formi, pride do izjave. Tu ni treba nobenega stimulansa. Da pride do tega, lahko mine tudi nekaj mesecev in let. Nekoč, v nekem trenutku začutim, da je to čas poezije. Kot je čas pisanja drugih tekstov, je tudi čas pisanja poezije. In ta čas pride spontano, nezavedno. To so posvečeni trenutki, čeprav pišem poezijo na krajih, ki so pravzaprav trivialni, recimo v študijski knjižnici. Doma tega nisem sposoben, doma ni časa, ni prave možnosti, da bi se pripravil k pisanju poezije. Vsi drugi prostori so prepolni drugačnih sporočil in se tam ne morem osvoboditi do te mere, da bi ustvarjal.

Literatura: Se da danes, v dobi, ko se je vednost razpršila v različne discipline, poeziji podeliti moč in sposobnost, da sintetizira raznotera spoznanja, čeprav na neki drugačen način? V čem vidiš moč in smisel pisanja poezije?

Medved: Prav gotovo obstaja ta možnost, da v poeziji uporabiš, v okviru posebnega, zelo ekskluzivnega jezika, tudi vsa druga spoznanja. Ta možnost obstaja. Pisanje poezije je tudi povezovanje vseh drugih svetov. Vendar se to ne dogaja samo v poeziji. To se mi dogaja tudi pri pisanju filozofije ali likovne esejistike. Tudi v likovni teoriji, kritiki in estetiki uporabljam pesniške svetove. Gre za "intelektualnost", ki je prisotna na vseh nivojih. Vendar so jeziki zelo različni. Likovni jezik, ki ga uporabljam, ni tradicionalen likovnokritični jezik, ampak je jezik, ki se priliči likovni podobi, je pisanje o slikarstvu, kiparstvu, vendar na neki poseben način. Vanj vnašam tudi druge svetove, druga spoznanja. Ne toliko pesniških, literarnih, pač pa miselna, filozofska, racionalna. Pisanje kritike je na meji s poezijo, filozofijo in likovno kritiko. Ponavljam: treba je imeti, poznati več jezikov. To je bistveno. Vsak jezik je določen za določen tip obravnave interpretacije. Vsaka interpretacija mora odkriti svoj jezik. Vsaka interpretacija, s katero se približam avtorju, mora biti izvirna v tem smislu, da velja samo za avtorja, za katerega pišem. Prav tako je s filozofijo. Problemi, ki me zanimajo, so najsplošnejši, vezani na ontološka spoznanja. Vsa druga filozofska območja ali zvrsti me ne zanimajo. Privlači me samo najsplošnejša ontologija. V filozofiji se izražam na način filozofskega jezika. Ta jezik mora biti strog, jase, logičen, racionalen, čeprav obravnavam iracionalne probleme. Medtem ko je pesniški jezik nasprotno iracionalen, nelogičen oziroma logičen v nekem drugem smislu, ko poveže posamezne pesniške enote v celoto. Ta jezik je povsem drugačen. Želim odkriti in pisati na različnih nivojih, v različnih jezikih. Tudi prevajanje poezije tako različnih avtorjev med seboj, kot so avtorji, ki sem jih omenil, zahteva, da odkrijem v slovenščini ustrezno novo izrazoslovje. Poznavanje več jezikov mi omogoča, da prehaja moja pisava od filozofije, esejistike, poezije do več diskurzov. V začetku se to ni dogajalo. V začetku sta se filozofija in poezija v mojem jeziku zelo prepletali. Šele kasneje sem odkril, da sta si pesniški jezik in filozofija najbližja, najbolj radikalna sta, najbolj zadeneta skrajne oblike človekovega spraševanja. Gotovo, da obstaja tesna bližina med tema dvema jezikoma. Zato si tudi omenila, da je v tej poeziji prisotna filozofija. Samo ta filozofija je prisotna na način šifer, metafor, pesniškega jezika.

Literatura: Zdi se mi, da je ključno čutilo tvojega poetičnega kozmosa oko. To je

čutilo, ki je najbolj značilno za zahodnoevropsko civilizacijo. Kako to, da drugim čutilom ne posvečaš podobne pozornosti?

Medved: Uprizoriti vonj v pesniškem jeziku je zelo težko. Gotovo je oko vodilno. Že od prve zbirke *Po poti vrtnice po poti bega* sem v uvodne citate položil ključne besede za razumevanje celotne zbirke. Uvodni citati so ključni za razumevanje celotne zbirke. To je dobro ugotovil Drago Bajt, ki trdi, da gre za dešifracijo zbirke z uvodnim citatom, da je uvodni citat nekakšen vhodni prostor, da so to prva vrata v razumevanje poezije. Citat Dylana Thomasa iz *Praprotnega griča* je govoril o očesu, ki je primarno v pesniških metaforah. Seveda so tudi druga čutila. Gotovo je prisotna čutnost, dotik. Vse metafore, še posebej v zadnjih zbirkah, so hkrati čutne in estetske. Mogoče je tega kriva moja navezanost na vid, saj sem z likovno umetnostjo zvezan v čisto profesionalnem duhu, o njej pišem zadnjih osemnajst let, pravzaprav je ta navezanost na vizualno podobo primarna in se ji ne odrekam. To je čutilo, ki me zavezuje, da z njim izražam svetove, ki so v meni. Mislim, da so vsa druga čutila v podrejenem položaju in udarjajo iz poezije na nekaterih mestih. Morda ne gre za vseh pet čutov, morda je najbolj odsoten okus, medtem ko sta tip in vonj zlita v teh podobah in sta v posameznih metaforah zelo očitna. Težko bi govoril o čutilih, ki naj jih pokriva poezija, ta problem je tudi v mojem načelnem razmišljanju, o čem naj poezija govori. Prišlo je do tega, da je vid primaren. Tudi če se bom nehal ukvarjati z likovno umetnostjo, ker se mi zdi, da se to obdobje končuje, da se vracam k miselnim konstruktom, mislim, da bo vid v poeziji v ospredju.

Literatura: Francoski simbolisti so zelo poudarjali zvočnost poezije.

Medved: Tu je gotovo stična točka z mojo poezijo. Hkrati z zahtevo, da mora biti poezija vizualno urejena, mora biti tudi dosledna v obliki verzov. To je glasbeni motiv, ritem, zvočnost, ki ga uprizarjajo posamezni sklopi besed. Zvočni komponenti se ne odpovedujem. V francoskem prevodu bo verjetno ta zvočnost odsotna, odrezana, vendar je v slovenščini prav ta zvočna komponenta zelo pomembna. Zvočnost, metafora in pa likovna podoba so v ospredju. Morda je tu bližina s haikujem, gre za kratke jezikovne sklope, ki so hkrati podoba, podoba tistega, kar haiku pravzaprav sporoča. Njegovo sporočilo je vedno večpomensko, lahko se dogaja na najbolj konkretnem nivoju, na nivoju realnosti, recimo žaba, ki skoči v ribnik, in mi slišimo zvok tega skoka. Subjekt je vezan na objekt, ki se lahko spremeni v subjekt, in narobe. Gre za dvosmerno subjektivnost-objektivnost. Tu sta še zvočna in likovna podoba. Podoba haikuja je zelo stroga, saj se veže na predpisano število zlogov, na neko zelo strogo kompozicijo, zato je prevod marsikdaj problematičen. Hrvaški prevodi Vladimirja Devideja so gotovo najboljši. V svoji uvodni študiji vzporeja več francoskih, angleških, nemških, ruskih prevodov. V svojih prevodih v hrvaščino je dosegel to, kar se je drugim prevodom izmaknilo. Posebej so se jim izmaknili zvočnost podobe, strog ritem in število zlogov, ki se je v hrvaškem jeziku ohranilo ali pa je vsaj primerljivo z japonskim izvirnikom. Mislim, da je pri moji poeziji podoben problem. Pri prevajanju se izgubijo zvočnost, število verzov, ritem, glasbenost. Moja poezija je tudi glasbeno

urejena, ritem je zelo strog in se ga v vsakem verzu dosledno držim. Ritem, ki včasih prehaja v ritmizirano prozo, ko pišem tekste o likovnih umetninah, me prisili, da ga upoštevam. Ta ritem se seli iz poezije v moja druga pisanja.

Literatura: *Kateremu od jezikov daješ prednost?*

Medved: Pesniški jezik je najbolj dosleden, najbolj izbran in mu dajem prednost pred drugimi pisavami. V strogosti pristopa k pisanju mojih drugih preokupacij sem enako dosleden. V poeziji je možnost imaginacije gotovo neskončna in mi dopušča, da zunaj teh racionalnih okvirov vzpostavim diskurz, ki je neomejen, ki nima meja. V poeziji lahko pišem o vseh stvareh, medtem ko me drugi diskurzi prisilijo, da pišem v racionalnih obrisih, čeprav vdira vanje tudi pesniški jezik. Samo pesniškemu jeziku dajem primat.

Literatura: *Ali nastane pesem iz določene podobe, ki si jo predočiš, ali iz besede?*

Medved: To je neločljivo. Nikoli ni podoba pred besedo. Vedno je najprej beseda, v kateri odkrijem določeno možnost uprizarjanja podob, ko jo povežem z drugo besedo. Sklop teh dveh besed mi daje možnost določene upodobitve, uprizoritve določene pesniške scenografije. Preden začnem pisati, si nikoli ne predstavljam nekega konkretnega sveta, ampak mi svet raste iz posamezne besede in njenega novega pomena.

Literatura: *Kam uvrščáš svojo poezijo v kontekstu sodobne slovenske poezije? Zdi se mi, da je bila tvoja poetika vedno nekje na robu. Zaradi hermetičnosti ni bila deležna dovoljšne pozornosti interpretov in literarnih zgodovinarjev.*

Medved: Zdi se mi, da so interpreti, ki so se ukvarjali z mojo poezijo, povzeli le določen segment te poezije. Nikoli ni bila ta poezija interpretirana v celoti, kot celota. Vedno je v teh interpretacijah prisoten samo določen nivo. Zakaj nisem vključen v antološke zbirke, razen v zadnji Bajtovi in Kolškovi antologiji, je vprašanje razumevanja, pristopa. Gotovo predstavlja določeno oviro tudi njena hermetičnost. Vendar mislim, da je mlajši generaciji, ki se zbira okrog revije *Literatura*, ta poezija bližja kot generaciji, s katero sem rasel. Čeprav ji danes tudi moja generacija priznava določeno mesto v kontekstu sodobne slovenske poezije, se mi vendarle zdi, da je po načinu postmodernističnega komponiranja besedil ta poezija bližja mlajši generaciji. Mislim, da bo z novimi zbirkami moja poetika prišla še bolj do izraza in da bodo sledile tudi ustrezne interpretacije.

Pogovarjala se je Tea Štoka